
**NUOREN ITSENÄISTYMISSPROSESSI
LASTENSUOJELUN LAITOSHUOLLOSSA**

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Hämeenlinna 24.1.2012

Jenni Rantila

HÄMEENLINNA
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen kasvatusta

Tekijä	Jenni Ranttilä	Vuosi 2012
Työn nimi	Nuoren itsenäistymisprosessi lastensuojelun laitoshuollossa	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata kuinka nuoren itsenäistymisprosessi etenee lastensuojelun laitoshuollossa sekä löytää prosessin kehittämiskohteita. Työn toimeksiantaja oli yksi Etelä-Suomen lastensuojeluyksikkö, ja se on toteutettu yhteistyössä yksikön työntekijöiden kanssa.

Tutkimus oli luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimustehtävänä oli selvittää, kuinka nuoren itsenäistymisprosessi etenee lastensuojelun laitoshuollossa. Työn tavoitteena oli, että nuoren itsenäistymisprosessi tulisi kuvatuksi, jotta prosessi saataisiin yhtenäistettyä laitoksessa. Aineisto kerättiin tutkimuksen kohteena olevan lastensuojeluyksikön työntekijöiltä puolistrukturoidulla kyselylomakkeella syksyn 2011 aikana. Analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä mukailtuna. Työn teoriapohjaksi kerättiin aiheeseen liittyviä keskeisiä käsitteitä, joita olivat lastensuojelu, nuoruus ikävaiheena, sijaishuolto, huostaanotto, sijoitus avo-
huollon tukitoimena, jälkihuolto, nuorisokoti sekä nuoren itsenäistyminen.

Kyselyyn vastasi kuudesta työntekijästä kolme. Nuoren itsenäistymisprosessi saatiin kuvatuksi vaiheittain sekä prosessille löydettiin kehittämiskohteita. Tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi nostettiin itsenäistymisprosessin yhtenäistäminen tutkimuksen kohteena olevassa lastensuojeluyksikössä. Tutkimukseen vastanneista kaksi kolmesta koki, että rahankäyttöä tulisi harjoitella kyseisessä yksikössä enemmän prosessin aikana sekä pitäisi kehittää arviointimenetelmä nuoren itsenäistymisprosessin kulun arvioimiseksi. Tutkimustulosten mukaan itsenäistymisprosessissa tärkein huomioitava asia oli jokaisen nuoren yksilöllisyys. Kehitysideoiksi nousivat arviointimenetelmän kehittäminen nuoren itsenäistymisprosessille sekä menetelmän kehittäminen rahankäytön harjoittelulle.

Avainsanat Lastensuojelu, itsenäistyminen, nuoruus

Sivut 27 s. + liitteet 2 s.

HÄMEENLINNA
Degree Programme in Social Services
Socio-pedagogical education

Author	Jenni Räntilä	Year 2012
Subject of Bachelor's thesis	Independence Process of Young Person in Institution of Child Protection	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to describe the independence process in institution care of Child Protection and find out was there anything to develop in the independence process. The thesis was commissioned by one of Southern Finland's Child Protection Units.

The research was qualitative. The research task was to describe how the independence process goes in institution of Child Protection. The aim of this thesis was describing the independence process therefore the process would be convergent in the institution. The data were collected from employees who were working in Child Protection Unit, which was the target of this research. The data were collected in the autumn 2011 by using semi-structured questionnaire. The research material was analyzed with content analysis. The theory based on the concepts which related to the subject of this thesis. The main concepts in this thesis were child protection, adolescence, custody, foster care, aftercare, non-residential support placement, youth home and independence of young person.

Three of six employees responded to the inquiry. The independence process was described and the development targets were founded. The unifying the independence process was the main development target in the institution of this thesis. Two from three who responded to the inquiry, experienced that money spending should be practiced during the independence process and there should develop evaluating method which helps evaluating the young person's independence process. Based on the results the main thing what should take in to consideration during the independence process was individualism. In the future, development idea could be developing evaluating method and money spending method for the Child Protection Unit which was the target of this thesis.

Keywords Child Protection, independence, youth

Pages 27 p. + appendices 2 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	OPINNÄYTETYÖN AIHE.....	2
2.1	Opinnäytetyön tausta.....	2
2.2	Opinnäytetyön tavoitteet sekä tutkimustehtävä ja -kysymys.....	2
3	OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET	3
3.1	Lastensuojelu.....	3
3.2	Sijaishuolto ja sen eri muodot	4
3.2.1	Huostaanotto.....	6
3.2.2	Sijoitus avohuollon tukitoimena	6
3.3	Jälkihuolto	7
3.4	Nuorisokoti.....	8
3.5	Nuoruus ikävaiheena.....	9
3.6	Nuoren itsenäistyminen.....	11
4	AIEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA	12
5	TUTKIMUSMENETELMÄT	14
5.1	Aineistonhankinta.....	14
5.2	Aineistonanalyysi	16
6	TUTKIMUSTULOKSET	17
6.1	Itsenäistymisprosessin kulku.....	17
6.2	Prosessissa käytettäviä menetelmiä.....	20
6.2.1	Friskie-materiaali.....	20
6.2.2	Umbrella-työkirja	21
6.3	Kehitettävää itsenäistymisprosessissa	21
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	22
7.1	Luotettavuus ja eettisyys	24
7.2	Jatkotutkimusaiheita.....	25
8	LÄHTEET	26

Liite 1 Kyselylomake

Liite 2 Lupa-anomus nuoren haastattelua varten

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni kertoo nuoren itsenäistymisprosessista lastensuojelun laitoshuollossa. Teen opinnäytetyötäni yhteistyössä Etelä-Suomen kaupungin lastensuojeluyksikön kanssa, jossa nuorten kanssa tehtävä työ tähtää nuoren itsenäistymiseen ja arjen rutiinien hallinnan harjoitteluun.

Opinnäytetyössäni käyn läpi nuoren itsenäistymisprosessia nuorisokodissa. Tarkoituksena on kartoittaa, mitä menetelmiä lastensuojeluyksikkö käyttää itsenäistyvän nuoren kanssa sekä mitä kehitettävää itsenäistymisprosessissa on. Jotta saisin selville, miten itsenäistymisprosessi etenee lastensuojeluyksikössä, tarkoitukseni on lähettää kyselylomake työntekijöille, jotka ovat työskennelleet tai parhaillaan työskentelevät itsenäistyvän nuoren kanssa. Työntekijöiden kokemukset nuoren kanssa työskentelystä tuo myös tietoutta siihen, mitä kehitettävää on itsenäistyvän nuoren kanssa työskenneltäessä.

Ensimmäisenä työssäni esittelen opinnäytetyön tavoitteet sekä tutkimustehtävän ja -kysymykset. Tämän jälkeen opinnäytetyössäni on kirjattu keskeiset käsitteet, jotka liittyvät tutkimusaiheeseeni. Keskeisiin käsitteisiin kuuluvat lastensuojelu, sijaishuolto, huostaanotto, sijoitus avohuollon tukitoimena, jälkihuolto sekä nuoruus ikävaiheena, nuorisokoti ja nuoren itsenäistyminen.

Seuraavana opinnäytetyössäni esittelen tutkimusmenetelmät ja aineistonanalyysimenetelmät. Tutkimusmenetelmäksi muotoutui puolistrukturoitu avoin kyselylomake, joka lähetettiin sähköisenä versiona työntekijöille. Kyselylomakkeen kysymykset laadittiin tietyn teeman ympärille, joten analyysimenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä hieman muunneltuna.

Lopuksi työssäni on vielä johtopäätökset ja oma pohdintani tutkimustulosten pohjalta. Pohdin lopuksi vielä myös tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä jatkotutkimusaiheita. Jatkotutkimusaiheet ovat syntyneet oman tutkimukseni tekovaiheessa heränneistä kysymyksistä sekä tutkimusaineistoista nousseista kehitysideoista.

2 OPINNÄYTETYÖN AIHE

Opinnäytetyössä on paneuduttu lastensuojelulaitoksessa elävän nuoren itsenäistymisprosessiin ja siihen kuinka prosessi etenee. Työelämän toiveena oli saada nuoren itsenäistymisprosessi yhtenäistettyä ja, että se löytyisi kirjallisena versiona kaikkien työntekijöiden nähtäväksi. Tämä helpottaa itsenäistyvän nuoren kanssa työskentelevää näkemään, mitä kaikkea tulisi ottaa huomioon prosessin eri vaiheissa. Tässä luvussa kerrotaan kuinka opinnäytetyön aihe syntyi, jonka jälkeen esitellään opinnäytetyön tavoitteet sekä tutkimustehtävän ja -kysymykset.

2.1 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyön aihe muodostui minulle siten, että olen työskennellyt kyseisessä lastensuojeluyksikössä yli vuoden verran. Toiveenani oli, että opinnäytetyön aiheeni kohdistuisi lastensuojeluun sekä se olisi työelämän kannalta hyödyllinen. Kysyin lastensuojeluyksikön esimieheltä, olisiko hänellä kiinnostusta siitä, että tekisin opinnäytetyöni heille nuoren itsenäistymiseen liittyen. Kyseisessä lastensuojeluyksikössä itsenäistymisprosessia ei ole kuvattuna kirjallisesti missään, vaan jokainen itsenäistyvän nuoren kanssa työskentelevä toteuttaa prosessin omalla tavallaan. Työelämän toiveena oli saada itsenäistymisprosessi yhtenäistettyä ja että se olisi kirjallisena versiona kaikkien työntekijöiden nähtävillä.

Keskustelin opettajani sekä työelämän ohjaajani kanssa opinnäytetyön sisällöstä ja päädyimme siihen, että voisin työssäni keskittyä nuoren itsenäistymisprosessiin ja sen kulun kuvaamiseen. Tarkemmin keskittyisin siihen, miten itsenäistymisprosessi etenee, mitä tulee ottaa huomioon itsenäistyvän nuoren kanssa. Työlle toisi luotettavuutta myös nuoren kokemuksen selvittäminen.

2.2 Opinnäytetyön tavoitteet sekä tutkimustehtävä ja -kysymys

Tutkimuksen tavoitteita sekä tutkimustehtävää ja -kysymyksiä lähdin rakentamaan työelämän toiveiden ja tutkimuksen aiheen mukaan. Opinnäytetyön tavoitteena on nuoren itsenäistymisprosessin kirjaaminen, jotta työntekijöiden ei tarvitse aina aloittaa prosessia tyhjästä, vaan on olemassa pohja sille, kuinka prosessi etenee. Tavoitteena on haastatella itsenäistymisvaiheessa olevan nuoren kanssa työskennelleitä lastensuojeluyksikön työntekijöitä. Työelämän toive oli, että itsenäistymisprosessi saataisiin kirjalliseen muotoon prosessin yhtenäistämiseksi.

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata nuoren itsenäistymisprosessi lastensuojelun laitoshuollossa. Tutkimustehtäväksi muotoutui laitokseen sijoitetun nuoren itsenäistymisprosessin eteneminen. Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten nuoren itsenäistymisprosessi etenee laitoshuollossa?
- Mitä kehitettävää nuoren itsenäistymisprosessissa on?

Tutkimuskysymykset ja -tehtävä syntyi työelämän toiveiden pohjalta. Kysymykset ovat laadittu tutkimuksen aiheen mukaan. Tutkimuskysymysten ja -tehtävän syntymiseen vaikutti se, miten saataisiin selville, kuinka prosessi etenee. Tutkimuskysymysten avulla pyrittiin selvittämään itsenäistymisprosessin kulkua ja sen vaiheita. Tutkimustehtävän ja -kysymysten avulla lähdettiin rakentamaan tutkimuksen aineistonhankintamenetelmää.

3 OPINNÄYTETYÖN KESKEISET KÄSITTEET

Opinnäytetyön keskeisiksi käsitteiksi valikoitui lastensuojelu, nuoruus, nuoren itsenäistyminen, nuorisokoti sekä sijaishuollon muodot, huostaanotto ja sijoitus avohuollon tukitoimena ja jälkihuolto. Nämä keskeiset käsitteet valikoituivat opinnäytetyöhön sen vuoksi, koska opinnäytetyö toteutetaan lastensuojeluyksikössä ja se kohdistuu itsenäistymisvaiheessa oleviin nuoriin.

Kyseisessä lastensuojeluyksikössä lapset ja nuoret ovat sijoitettuna laitokseen huostaan otettuina tai avohuollon tukitoimena, joten niiden käsittely kuuluvat myös keskeisiin käsitteisiin. Nuoren täytettyä 18 vuotta siirtyy hän jälkihuoltoon. Vaikka tutkimus ei koske nuoren itsenäistymistä jälkihuollossa, on se nostettu keskeiseksi käsitteeksi työhön sen vuoksi, kun sijoitus laitoksessa päättyy, on nuorella mahdollisuus ja oikeus jälkihuollon palveluihin.

3.1 Lastensuojelu

Lastensuojelu on olennainen osa opinnäytetyötä, koska se toteutetaan lastensuojeluyksikössä. Tämän vuoksi se valikoitui keskeiseksi käsitteeksi työhön. Lastensuojelulaki ohjaa laitoshuollossa tehtävää työtä suurelta osalta.

”Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 1:1 §).” Lastensuojelu keskeisiin periaatteisiin kuuluu lapsen edun mukaisen kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen. Lastensuojelun tehtävänä on antaa tukea lapsen kasvatukseen ja huolenpitoon lapsen kasvatuksesta ja hoidosta vastaavia henkilöitä. Kun lastensuojelun tarvetta arvioidaan tai lastensuojelua toteutetaan, on aina otettava huomioon lapsen etu ja mikä on hänen edunmukaista. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 1:4 §.)

Lastensuojelulaissa on määritelty muun muassa lasten oikeudet ja rajoitukset. Lain tarkoituksena on turvata lasten oikeudet, huomioida lapsen yksilölliset tarpeet sekä perheen tarvitsemat tukipalvelut ja muut palvelut. Lain tehtävänä on myös turvata se, että lastensuojelua toteuttaessa huomioidaan lapsen etu ja parannetaan lapsen ja vanhempien oikeusturvaa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, pyritään lastensuojelulailla myös parantamaan viranomaisten välistä yhteistyötä. (Mahkonen 2008, 42.)

Kun lapsi tulee lastensuojelun asiakkaaksi, on lastensuojelulaissakin (13.4.2007/417) määritelty, että lapselle on laadittava asiakassuunnitelma (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 6:30 §). ”Asiakassuunnitelman tarkoituksena on kokonaisvaltaisesti arvioida lapsen ja hänen perheensä tilanne sekä turvata riittävän pitkäjänteinen tuki.” Kun asiakassuunnitelmaa laaditaan, on se tehtävä yhteistyössä lapsen ja lapsen huoltajan kanssa (Saastamoinen 2008, 78–79). Asiakassuunnitelmaan kirjoitetaan ne asiat mihin pyritään vaikuttamaan, olosuhteet, lapsen ja hänen perheen tuen tarve ja ne tukitoimet, joilla niihin pyritään vaikuttamaan sekä palvelut, aika, jolloin näihin asioihin olisi pyrittävä vaikuttamaan. Asiakassuunnitelmaan tulevat myös eriävät mielipiteet tuen tarpeesta ja tukitoimista, mikäli niitä esiinyy. Asiakassuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan, mutta siihen palataan aina noin vuoden välein. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 6:30 §.)

Huostaanotetuilla lapsilla asiakassuunnitelmassa on myös se, mikä on sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet sekä järjestetäänkö lapselle, hänen huoltajalleen, vanhemmille tai muille kasvatuksesta ja hoidosta vastaavalle henkilölle erityistä tukea tai apua. Asiakassuunnitelma löytyy myös suunnitelma siitä, miten lapsen ja tämän vanhempien ja muiden läheisten yhteydenpito tapahtuu. Jälkihuollon piirissä oleville lapsille ja nuorille asiakassuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tavoitteet ja tarkoitus sekä se, että onko hänellä itsellään tai hänen vanhemmillaan, huoltajillaan tai muilla kasvatuksesta vastaavilla henkilöillä erityisen tuen tai avun tarvetta. Mikäli asiakassuunnitelma vaatii täydentäjää, voidaan lapselle laatia sen tueksi myös hoito- ja kasvatussuunnitelma. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 6:30 §.)

Hoito- ja kasvatussuunnitelma laaditaan yleensä täydentämään asiakassuunnitelmaa, sitä suositellaan varsinkin sijaishuoltopaikoissa tehtäväksi lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa. Asiakassuunnitelmaan listatut tavoitteet muutetaan hoito- ja kasvatussuunnitelmassa konkreettisimmiksi arjen tavoitteiksi. Hoito- ja kasvatussuunnitelmaa täydennetään, päivitetään ja seurataan verraten sitä lapsen arjen sujumiseen ja asiakassuunnitelmaan. (Saastamoinen 2008, 82.)

3.2 Sijaishuolto ja sen eri muodot

Sijaishuolto valikoitui opinnäytetyön keskeiseksi käsitteeksi sen vuoksi, koska tutkimuksen kohteena oleva lastensuojelulaitos on sijaishuollon laitoshuoltoa. Tässä luvussa esitellään myös muita sijaishuollon muotoja laitoshuollon lisäksi.

Lapsen sijaishuolto tarkoittaa huostaan otetun tai kiireellisesti tai hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä kodin ulkopuolella järjestettävää sijoitetun lapsen hoitoa ja kasvatusta. Kodin ulkopuolelle sijoitettu lapsi voi olla avohuollon tukitoimena, huostaanotettuna, kiireellisesti sijoitettuna tai hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä sekä jälkihuoltona, mutta lapsi voidaan myös sijoittaa yksityisesti kodin ulkopuolelle. (Saastamoinen 2008, 25, 27.)

Sijaishuollolla on eri muotoja, joita ovat perhehoito, ammatillinen perhekoti, laitoshuolto tai jokin muu sijoitusmuoto, joka on lapsen tarpeiden mukainen. Sijaishuollon muodon valinnassa tärkeintä on lapsen etu ja yksilölliset tarpeet sekä kehitys. (Saastamoinen 2008, 27.)

Perhehoito tarkoittaa sitä, että lapsen hoito, kasvatus ja muu ympärivuorokautinen huolenpito tapahtuu lapsen kodin ulkopuolella yksityisessä kodissa (Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710, 3:25 §). Perhehoidossa lapselle annetaan kodinomaista hoitoa ja läheiset ihmissuhteet sekä sillä pyritään edistämään lapsen perusturvallisuutta ja sosiaalista kehitystä (Saastamoinen 2008, 27).

Ammatillinen perhekoti sijaishuollon muotona tarkoittaa perhekotia, joka on saanut lain mukaisen lääninhallituksen luvan. Se tapahtuu yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnassa. Ammatillisessa perhekodissa lasten kanssa kodissa asuu vähintään kaksi henkilöä, jolla on soveltuva ammattitutkinto tai muu soveltuva koulutus ja he vastaavat lasten hoidosta ja kasvatuksesta. Ammatillisella perhekodilla on vaihtelevia muotoja, voi olla perhekoteja joissa perhe asuu lasten kanssa, mutta on myös sellaisia perhekoteja, johon tulee ulkopuolinen henkilökunta. (Saastamoinen 2008, 29.)

Laitoshuolto tarkoittaa lastensuojelulaitoksia, joissa lapsen sijaishuolto järjestetään. Lastensuojelulaitoksiin kuuluvat nuorisokodit, vastaanottokodit, lastenkodit ja koulukodit tai muut edellä mainittuihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset. Valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt ovat lastensuojelulaitosten ylläpitäjiä. Parhaana ratkaisuna laitoshuoltoon sijoittaminen nähdään silloin, kun lapsen sijoitus on väliaikainen. Laitoshuollon aikana lapsen vanhempien kanssa työskennellään myös tiiviisti ja tuetaan lapsen ja vanhempien välistä yhteydenpitoa. Laitoshuolto on yleensä vaihtoehtona vaikeahoitoisille, erityisosaamista edellyttäville lapsille sekä sijaishuoltoa tarvitseville murrosikäisille. (Saastamoinen, 2008, 29–30.)

Muita kuin edellä mainittuja sijaishuollon muotoja on myös olemassa. Näissä tapauksissa sijaishuoltopaikka arvioidaan lapsen tarpeiden mukaan, kun lastensuojelulain mukainen sijaishuoltoyksikkö ei ole näiden tarpeiden mukainen, kuten esimerkiksi silloin kun lapsi vaatii sairaalahoitoa. (Saastamoinen 2008, 31.)

Lapsen kehityksen kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet on lastensuojelulain mukaan myös turvattava lapselle. Vanhempien, sisaruk-sien ja muiden hänelle läheisten henkilöiden tapaaminen ja heihin yhteydenpitäminen on lapsen oikeus. Sijaishuoltopaikka on valittava niin, että lapsella on mahdollisuus yhteydenpidolle omiin läheisiinsä (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 10:54 §.) Sijoittavan kunnan vastuulla on valita lapselle sijaishuoltopaikka, joka paras mahdollinen lapsen hoidon ja huolenpidon kannalta (Saastamoinen 2008, 27).

Sijaishuollossa olevan lapsen vanhemmilla on myös sijaishuollon aikana elatusvastuu lapsesta. Lapsen ollessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle, hänen hoidostaan sijaishuollossa peritään maksu. Perittävä maksu on suuruudeltaan palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten mukainen.

Maksun suuruutta määriteltäessä lapselle on huomioitava se, että lapselle kuuluu myös itsenäistymistään varten kalenteri kuukausittain määrä, joka 40 prosenttia lapsen tuloista, korvauksista tai saamisista asiakasmaksulain mukaan. Lapsilisä ei kuulu huomioitavaan summaan. Itsenäistymisvaroilla ei ole enimmäissummaa vain vähimmäissumma. Itsenäistymisvarojen tarkoitus on lapsen ja nuoren itsenäistymisen tukeminen ja turvaaminen. (Saastamoinen 2008, 122, 124.)

3.2.1 Huostaanotto

Huostaanotto on yksi sijaishuoltoon sijoituksen syy. Tutkimuksen lastensuojelulaitoksessa on myös huostaan otettuja lapsia, jonka vuoksi se on yksi työn keskeisistä käsitteistä. Seuraavassa esitellään lyhyesti mitä huostaanotto tarkoittaa.

Sosiaalihuollon vastaava toimielin voi ja myös pitää huostaanottaa lapsi, mikäli lapsen kasvuoloissa tai huolenpidossa on puutteita ja ne uhkaavat vaarantaa lapsen terveyden tai kehityksen. Toinen syy huostaanotolle on, jos lapsi on itse vaaraksi itselleen ja käyttämällä päihteitä, tekemällä rikollisen teon tai muun niihin rinnastettavalla käytöksellä vaarantaa vakavasti terveytensä tai kehityksensä. Näissä tilanteissa sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on velvollisuus järjestää huostaan otetulle sijaishuolto- paikka. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 9:40 §.) Kun jompikumpi huostaanoton perusteista täyttyy, huostaanotto edellyttää sen, että on todettu avohuollon tukitoimet riittämättömiksi tai ne eivät ole tilanteessa mahdollisia sekä on todettava sijaishuollon olevan lapsen edun kannalta paras vaihtoehto (Saastamoinen 2008, 39).

Kaksi työntekijää valmistelee huostaanottopäätöksen parityönä. Päävastuu päätöksen valmistelussa on lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä. Toinen työntekijä valmistelussa voi olla joko toinen sosiaalityöntekijä tai joku muu, joka on riittävästi lastensuojeluun perehtynyt työntekijä, kuten esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja tai myös psykologi voi olla toisena työntekijänä. (Saastamoinen 2008, 41.)

Huostaanotto on toistaiseksi voimassa oleva. Sijoituksen arvioitu kesto määrittyy lapsen sijoituksen tarkoituksella, eli mihin tarpeeseen pyritään sijaishuollolla vastaamaan. Huostaanoton perusteita tarkastetaan tietyin väliajoin. Jotta huostassapito voidaan lopettaa, on lapsen kasvuolosuhteissa tapahduttava olennainen parantuminen, sekä niiden on säilyttävä riittävän hyvinä riittävän pitkään. (Saastamoinen 2008, 42–43.)

3.2.2 Sijoitus avohuollon tukitoimena

Lapsi voidaan sijoittaa laitoshuoltoon myös avohuollon tukitoimena. Sijoitukset eivät yleensä ole pitkäaikaisia, mutta sijoitusta voidaan jatkaa tai se voi muuttua huostaanotoksi, mikäli sille edellytetyt piirteet täyttyvät. Tutkimuksen lastensuojeluyksikössä on sijoitettuna lapsia myös avohuollon tukitoimena, jonka vuoksi se valikoitui keskeiseksi käsitteeksi.

Kun suunnitellaan sijoittamista avohuollon tukitoimena, on huomioitava se, että tavoitteena on perheen kuntouttaminen eikä lapsen pitkäjaksoinen sijoittaminen kodin ulkopuolelle. Sijoitettaessa avohuollon tukitoimena tulee sen olla suunnitelmallista ja tämän päätöksenteon jälkeen on määriteltävä sijoituksen arvioitu kesto ja sen tavoitteet. (Saastamoinen 2008, 56, 59.)

Ensisijaisesti pyritään siihen, että lapsi tai nuori sijoitetaan avohuollon tukitoimena yhdessä vanhempansa tai huoltajansa tai muun lapsen kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Lyhytaikaisesti lapsi voidaan sijoittaa myös yksin avohuollon tukitoimia käyttäen. (Saastamoinen 2008, 56–57.) Lastensuojelulain 37 a §:n mukaan sijoituksen jatkamista arvioidaan aina kolmen kuukauden välein, jolloin tulee myös arvioida onko huostaanotto tarpeellista (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 7: 37a §).

Sijoitukseen avohuollon tukitoimena tarvitaan yli 12 vuotiaan lapsen tai nuoren sekä hänen huoltajansa suostumus. Lapsen tai nuoren huoltajilla säilyy sijoituksen aikana valtuus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä muista henkilökohtaisista asioista. Mikäli huoltaja tai yli 12 -vuotias lapsi vaatii lapsen sijoituksen lakkauttamista, on sijoitus päätettävä heti. (Saastamoinen 2008, 57, 59–60.)

3.3 Jälkihuolto

Jälkihuolto valikoitui keskeiseksi käsitteeksi työhön sen vuoksi, koska laitoshuollossa itsenäistyvät nuoret siirtyvät sijaishuollossa jälkihuollon piiriin. Vaikka tutkimus keskittyy sijaishuollon laitoshuollossa tapahtuvaan itsenäistymisprosessiin, on hyvä luoda katsaus siihen, mitä laitoshuollon sijoituksen loputtua tapahtuu.

Jälkihuoltoa järjestetään niille lapsille ja nuorille, joiden sijoitus laitoksessa päättyy tai kun avohuollon tukitoimena sijoitetun nuoren sijoitus päättyy ja sijoitus on kestänyt puoli vuotta vähintään. Jälkihuollon tavoitteena on tukea sijoituksessa ollutta nuorta ja tämän perhettä. Jälkihuollossa laaditaan sosiaalityöntekijän toimesta jälkihuoltosuunnitelma yhdessä nuoren kanssa. Suunnitelmaan listataan nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 12:75 §.) Jälkihuoltosuunnitelmaan kirjataan myös tarkoitus ja tavoitteet jälkihuollolle, sekä siitä tulee myös löytyä avun tai tuen järjestäminen lapsen tai nuoren vanhemmille, huoltajilleen tai muille, jotka vastaavat lapsen tai nuoren kasvatuksesta ja hoidosta (Räty 2007, 187).

Jälkihuoltovelvollisuuden kuuluu myös lapsen tai nuoren huoltajien tukeminen. Tuki, jota tarjotaan lapsen huoltajille tai muille lapsen kasvatuksesta vastaaville henkilöille, voi olla taloudellista tukea toimeentulotuen tai avohuollon tukitoimien muodossa. Näiden tarkoitus on antaa tukea kotiin siirtyvän lapsen tai nuoren kasvatustehtävässä. Yksi tärkeä osa jälkihuoltoa on itsenäisen asumisen mahdollistaminen. On otettava huomioon nuoren tuen tarve ja määrä, kun arvioidaan asumisvaihtoehtoja nuorelle. (Räty 2007, 399–400.) Jälkihuoltovelvollisuus päättyy kun nuori täyttää

21 vuotta tai kun on kulunut viisi vuotta siitä, kun lapsi on ollut lastensuojelun asiakas (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 12:75 §).

3.4 Nuorisokoti

Nuorisokoti on sijaishuollon laitoshuollon yksi muoto. Opinnäytetyön lastensuojelulaitos on yksi Etelä-Suomen nuorisokodeista, jonka vuoksi se on työn yksi keskeinen käsite. Seuraavassa esitellään hieman millaista elämä on nuorisokodissa.

Lastensuojelulaitoksissa lasten ja nuorten arjesta pyritään tekemään mahdollisimman normaalia ja asuinympäristö pyritään rakentamaan mahdollisimman kodinomaiseksi, turvalliseksi ja kuntouttavaksi. (Sosiaaliportti 2008.) Lapsilla ja nuorilla tulee lastensuojelulaitoksissa olla mahdollisuus yksityisyyteen. Sen lisäksi, että lapsilla ja nuorilla on omat tilansa, täytyy laitoksessa olla kodinomaiset ja riittävät yhteisessä käytössä olevat tilat. (Saastamoinen 2008, 88–89.)

Nuorikodeissa arki pyritään kokoamaan erilaisilla päivärutiineilla. Tietyllä päivärytmillä saadaan lasten ja nuorten elämään säännöllisyyttä, joka taas puolestaan luo ennustettavuutta sekä turvallisuuden ja elämänhallinnan tunnetta. Nuorisokodeissa päivän kulku etenee pääsääntöisesti seuraavalaisesti: aamupala, koulu, lounas, hiljainen hetki, välipala, päivällinen, ulkoilua/ohjattua toimintaa/harrastuksia, iltapala ja nukkumaanmeno. Jokaiselle lapselle ja nuorelle on hyvin yksilöllistä se, kuinka päivärytmeihin ja normaaliin arkeen päästään, ja kuinka kuntouttavaa jo pelkkä normaali arki hänelle on. (Sosiaaliportti 2008.)

Kaikille lapsille ja nuorille pyritään löytämään tai tarjoamaan mahdollisuus löytää omia harrastuksia ja kiinnostuksen kohteita. Tämä on hyvin tärkeää lapsen ja nuoren hoidon ja kuntouttamisen kannalta. Laitosmaisuuuden välttämiseksi, pyritään nuorisokodeissa järjestämään niin sanottuja koti-iltoja, joiden avulla pyritään lisäämään nuorten yhteenkuuluvuutta sekä paikan yhteishenkeä. (Sosiaaliportti 2008.)

Omien kokemuksieni mukaan koti-illat ovat ohjattua toimintaa, joissa tehdään yhdessä nuorisokodin asukkaiden ja vuorossa olevien työntekijöiden kesken jotakin. Toiminta voi tapahtua nuorisokodin ulkopuolella tai nuorisokodin omissa tiloissa. Toiminnassa voi olla muun muassa vuoden ajasta riippuen luistelua, hiihtoa, uintia tai muita urheilulajeja tai ne voivat sisältää lautapelejä, askartelua, elokuvissa tai teatterissa käymistä tai mitä vaan mitä voi tehdä vapaa-ajalla resurssit huomioiden. Sen lisäksi, että toiminta on hauskaa yhdessäoloa, voi se antaa myös jotain uutta nuorelle. Nuori saattaa päästä kokeilemaan jotain lajia, jota ei ole aiemmin päässyt kokeilemaan ja josta voisi kehkeytyä häntä kiinnostava harrastus.

Lapsen ollessa sijoitettuna kodin ulkopuolelle, joko avohuollon tukitoimeina, sijaishuoltona tai jälkihuoltona, on kunnalla velvollisuus tukea lapsen opintoja tai harrastuksia taloudellisesti. Sen lisäksi on lapselle tai nuorelle annettava henkilökohtaiseen käyttöön käyttövaroja kalenterikuukausittain. Ne määräytyvät iän ja kasvuympäristön mukaan. (Lastensuojelulaki

13.4.2007/417, 10:55 §.) Käyttövarat ovat verrattavissa viikko- tai kuu-kausirahaan, jota lapset kotona asuessaan mahdollisesti saivat. Käyttövarojen avulla opetellaan lapsen rahankäyttöä, ja ne on tarkoitettu lapsen henkilökohtaisia tarpeita varten, jotka lapsi saa itse määrittellä. Käyttövarojen määrää ei voi vähentää lapsen huonon käytöksen vuoksi, sillä ne on tarkoitettu lapsen omaan käyttöön. (Saastamoinen 2008, 118–119.)

Nuorisokotiin tullessaan nuorelle valitaan 1–2 omahoitajaa, nuoret puhuvat usein myös oma-aikuisesta, jotka ovat päävastuussa nuoren asioista. Lapsen tai nuoren yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen, perehtyminen lapsen elämäntilanteeseen kokonaisvaltaisesti sekä koulun kanssa yhteistyössä toiminen ja nuoren oppimisen tukeminen ovat omahoitajan tehtäviä. Omahoitaja osallistuu nuorta koskeviin neuvotteluihin ja pitää yllä yhteistyötä nuoren tai lapsen huoltajien kanssa. Kuitenkin luottamuksellisen suhteen luominen lapseen tai nuoreen on omahoitajan tärkein vastuu. Se on perusedellytys sille, että kasvatustilanne onnistuu sekä saadaan aikaan tuloksellisuutta lapsen tai nuoren kanssa. (Timonen-Kallio 2010, 7.)

Omahoitajasuhde on molemminpuolinen ja vastavuoroinen, se on henkilökohtainen tunnesuhde nuoren ja aikuisen välillä. Omahoitaja tarjoaa huolenpitoa, turvallisuutta ja luotettavuutta. Nuori käyttää aikuista hyväkseen oman kasvunsa voimavälinä kehitysvaiheensa mukaisesti. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 101.) Omahoitajasuhde tuo lapselle tai nuorelle pysyvän ihmissuhteen. Laitokseen sijoitetulla nuorella ei välttämättä ole ollut luotettavaa ja pysyvää suhdetta aikuiseen ennen sijoitusta. Omahoitajasuhteen onnistuessa se tuo mukanaan luotettavan ja hyvän omahoitaja-nuori -suhteen.

3.5 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus liittyy hyvin paljon opinnäytetyöhön, koska nuorisokotiin sijoitettavat nuoret käyvät läpi tätä kasvunvaihetta. Tutkimuksen kohteena olevassa lastensuojeluyksikössä on sijoitettuna nuoria, joten sen vuoksi nuoruuden käsitteleminen valikoitui yhdeksi keskeiseksi käsitteeksi. Seuraavassa kappaleessa esitellään sitä, mitä tuohon kasvun vaiheeseen kuuluu.

Nuoruus on monien muutosten aikaa. Nuoruus on aikaa, jolloin lapsen sosiaaliset, fyysiset ja psyykkiset ominaisuudet kehittyvät. Nuoruus katsotaan alkavaksi varhaisnuoruudesta, murrosiästä eli noin 12. ikävuodesta. Nuoruus jaetaan kolmeen eri kehitysjaksoon varhais- (12–14v.), keski- (15–18v.) ja myöhäisnuoruuteen (19–22v.). (Eronen, Kanninen, Katainen, Kauppinen, Lähdesmäki, Oksala & Penttilä 2001, 112.)

Nuoruudessa nuoren minäkäsitys kehittyy, joka näkyy oman itsen pohdiskeluna ja erilaisina kokeiluina. Näiden kautta nuori rakentaa yksilöllistä identiteettiään. Nuoren kehittyminen kohti aikuisuutta on huomattavaa, sillä suurimmat muutokset tapahtuvat kehon koossa ja rakenteessa sekä motorisissa kyvyissä ja aivojen toiminnassa. Näitä toimintoja perimä ja ympäristö muokkaavat. (Eronen & Kanninen ym. 2001, 112–113.)

Nuoruudessa aivojen toiminta kehittyy ja nuori kykenee yhä vaativampiin kognitiivisiin eli tiedonvälityksellisiin toimintoihin. Nuori kykenee keskittämään huomionsa johonkin tiettyyn asiaan pitkäksi aikaa, kuten esimerkiksi harrastukseensa, ja pystyy sulkemaan häiriötekijät huomionsa ulkopuolelle. Kun nuoruudessa kognitiiviset taidot kehittyvät, niin sen myötä psyykinen toiminnanohjaus muuttuvat suunnitelmalliseksi ja johdonmukaiseksi. Tilanteiden vaatavuudet nuori oppii ottamaan huomioon ja sopeutumaan niihin ja muokkaamaan toimintansa sen mukaan. Nuorelle kehittyy myös tietoisuus tunnistaa, mikä on oikein ja mikä väärin. (Eronen & Kanninen ym. 2001, 120, 122–123.)

Nuoruudessa lapsella alkaa irtaantuminen vanhemmista ja suhde kavereihin lähenee. Nuorelle tulee leikki-ikä vaihtuvien leikkikavereiden tilalle pysyviä ja hyvinkin tiiviitä kavereussuhteita, joista hän hakee ymmärrystä, läheisyyttä, seuraa sekä neuvoja. Nuoret viettävät eniten aikaa sellaisten kanssa, joiden maailmankuva on arvoiltaan ja asenteiltaan samankaltaisia nuoren itsensä kanssa. Nuoret oppivat myös ajattelemaan toisten ihmisten näkökulmasta eli heille kehittyy kyky ottaa kavereussuhteissa rooleja. (Eronen & Kanninen ym. 2001, 125–126.)

Fyysisten ja sosiaalisten muutosten vuoksi nuori rakentaa itselleen uutta minäkäsitystä. Käsitys itsestä saattaa muuttua todella paljon, jolloin nuorelta saattavat hävitä lapsuuden ongelmat, esimerkiksi nuoresta saattaa tulla rohkeampi, kun ujoudesta ja arkuudesta päästään eroon. Nuori pystyy havaitsemaan, millainen hän on fyysisesti, sosiaalisesti, motivationaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. Minäkäsityksen moniulotteisuus suojaaa nuorta altistumasta negatiivisten tapahtumien psyykkisiltä vaikutuksilta, esimerkiksi masennukselta. Kun minäkäsitys nuorella muokkautuu, niin samalla hän muokkaa ihanneminäänsä. Ihanneminään vaikuttaa ympäristön paine ja se, millainen nuori mielestään haluaisi olla. Ihanneminä ja minäkäsitys kulkevat yleensä ristiriidassa keskenään, eivätkä ne vastaa toisiaan. Mikäli nuoren minäkäsitys ja ihanneminä eroavat toisistaan suuresti, nuori on altis psyykkisen kehityksen ongelmille. (Eronen & Kanninen ym. 2001, 129.)

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle, on hänelle erityisen tärkeää, että hän tuntee tulleen hyväksytyksi ja saa osakseen ymmärrystä sekä turvaa, hellyyttä ja huolenpitoa. Aikuisen läsnäolo ja kannustaminen tulevaisuuden kannalta tärkeissä valinnoissa, on lapselle tai nuorelle myös hyvin tärkeää. (Saastamoinen 2008, 22–23.) Nämä ovat erityisen tärkeitä asioita huomioida silloin, kun lapsi tai nuori tulee sijoitetuksi laitokseen, sillä häneltä saattaa puuttua tämänkaltaiset kokemukset luotettavista aikuisista. Arjen rutiinit saattavat olla lapsella tai nuorella myös hukassa eikä eroa yöllä ja päivällä ole.

Lapsen tai nuoren persoonallisuuden kehitys ei lastenkotiin sijoitetulla välttämättä ole edennyt tavalliseen tapaan. Kasvu ympäristössä, jossa he ovat eläneet ennen laitokseen tuloa, on saattanut olla heidän kehitystarpeitaan uhkaavia tekijöitä. Tarpeet ovat saattaneet jäädä kohtaamatta, ja niitä ei ole näin ollen tyydytetty. Jotta persoonallisuuden kehitys saataisiin korjattua, on lapselle tai nuorelle tarjottava uusia, korjaavia kokemuksia, eli

tarjotaan hänelle luotettava ja riittävä ihmissuhde. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 99.)

3.6 Nuoren itsenäistyminen

Itsenäistyminen on yksi pääkäsitteistä opinnäytetyössä, sillä tutkimuskohteenä on itsenäistymisprosessi lastensuojelun laitoshuollossa. Kun nuori siirtyy nuoruudesta aikuisuuteen, on nuorella paljon uusia omaksuttavia asioita elämästä. Tutkimuksen kohteena olevassa lastensuojeluyksikössä itsenäisen elämän harjoittelu on yksi päätavoitteista, joten oli luontevaa ottaa myös nuoren itsenäistyminen keskeisten käsitteiden alle.

Nuoren itsenäistyminen tuo tullessaan paljon vaatimuksia. Nuoret etsivät omaa identiteettiään sekä paikkaansa yhteiskunnassa ja tämä tapahtuu kokeilemalla omia rajojaan. Todellisen, oman yksilöllisyyden saa heräämään kohtaamalla maailma ja ihmisiä. (Dunderfelt 2011, 92.) Nuori käy läpi erilaisia roolimutoksia, joka on Jan-Erik Nurmen mukaan tärkein osa nuoruuden kehittymistä. Nuori irtautuu perheestään ja tekee omaan elämään liittyviä päätöksiä, ottaa askeleen kohti itsenäistä elämää. Nuori valmentautuu aikuisuuden rooleihin tekemällä valintoja liittyen ihmissuhteisiin, koulutukseen, ammatinvalintaan sekä elämäntapaan. Nämä valinnat ohjaavat nuorta tiettyihin aikuisuuden rooleihin. Pohjaa aikuisuudelle luovat siirtyminen työelämään, taloudellinen itsenäisyys, parisuhteen solmiminen sekä perheen perustaminen. (Nurmi 1995, 256–257.) Nuorisokodissa perheestä irtautuminen saattaa myös tarkoittaa irtautumista nuorisokodin työntekijöistä.

Itsenäisen aikuisuuden suunnittelun ja toteutumisen edellytys on uranvalinta, joka on myös osa yksilön emotionaalisen riippumattomuuden kasvua. Nuori luo myös vanhempiinsa emotionaalisen riippumattomuussuhteen luomalla heistä uudenlaisen kuvan, jossa vanhemmat ovat tavallisia erehtyviä ihmisiä muiden joukossa. (Kuusinen 1995, 313.)

Itsenäistyminen ei suinkaan tarkoita nuoren yksinäistymistä, joten nuorelle mielekkäintä arjen hallinnan harjoittelua on vuorovaikutuksessa oleminen muiden nuorten kanssa. Näin nuoret jakavat kokemuksiaan ja kehittävät niitä arjessa selviytymisestä, vuorovaikutuksesta sekä ulkoisista puitteista. Selviytyäkseen arjessa nuori tarvitsee erilaisia taitoja arjen rutiinien hoitamiseksi. Näitä taitoja ovat ruuanlaitto, hygienia, asiakirjojen hoitaminen, rahankäytön suunnittelu ja hallinta sekä viihtyvyyden luominen. Jotta arki voisi sujua mutkattomasti myös ajankäytön hallinta ja suunnittelu ovat tärkeä omaksua. (Laaksonen 2004, 56–57.)

4 AIEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA

Tässä luvussa luodaan katsaus aiempiin tutkimuksiin, jotka käsittelevät opinnäytetyön aihetta omalla tavallaan. Etsintöjen jälkeen tarkastelun kohteeksi jäi kaksi aiempaa opinnäytetyötä, jossa käsitellään nuoren itsenäistymistä laitoshuollossa. Ensimmäinen tutkimus on Lahden ammattikorkeakoulussa Paula Halosen ja Sanna Oinosen (2011) tekemä opinnäytetyö *Omin eväin maailmalle – Lastenkodista itsenäiseen elämään*. Toinen tutkimus on Jyväskylän ammattikorkeakoulussa Ulla Paavolan (2011) kirjoittama opinnäytetyö *Nuoren itsenäistymisen tukeminen sijaishuollossa*. Tutkimukset ovat omaani verrattuna hieman erilaisia, mutta yhteistä niillä on, että kaikki keskittyvät nuoren itsenäistymiseen sijaishuollossa.

Halonen ja Oinonen (2011) toteuttivat opinnäytetyönsä tutkimuksellisenä kehittämishankkeena. Hankkeen tavoitteena oli selkiyttää ennen nuoren muuttoa itsenäistymisasuntoon edeltävää työtä, nuorelle annettavaa tukea sekä luoda heidän tutkimuskohteena olevan lastenkodin henkilökunnan kanssa yhtenäinen ja selkeä toimintatapa itsenäistyvän nuoren tukemiseksi. Tutkimuksen kohteena oli lastenkodista lähivuosina jälkihuoltoon siirtyvät nuoret. (Halonen & Oinonen 2011, 2.)

Halosen ja Oinosen (2011) opinnäytetyössä heidän kehitystehtävänä oli selvittää, millaista tukea itsenäistyvää nuori tarvitsee, jotta voisi pärjätä yhteiskunnassa. Tehtävänä oli myös luoda selkeä toimintatapa itsenäistyvän nuoren kokonaisvaltaiseen tukemiseen yhdessä lastenkodin henkilökunnan kanssa. (Halonen & Oinonen 2011, 17.)

Tutkijoiden kyselylomakkeilla saamien tulosten mukaan tukea olisi kaivattu lisää eniten asumiseen, asiointiin ja taloudellisuuteen liittyvissä asioissa. Suurin osa heidän kyselynsä vastanneista piti omaohjaajaa elämänohjeiden antajana. Tutkijat kysyivät myös asioita, jotka olivat auttaneet heitä elämässä eteenpäin. Eniten vastauksia tuli, että tukea on saatu puolisolta tai seurustelukumppanilta. Myös opiskelu- tai työpaikan saaminen ja omapäätäväisyys ja luottamus itse, on auttanut nuorta eteenpäin. Kyselyssä tutkija kysyivät myös millaista ohjausta nuoret olivat saaneet itsenäistymiseen. Suurimmasta osasta vastauksista ilmeni, että he olivat saaneet ohjausta asumiseen liittyvissä asioissa. Itsenäistymiseen liittyvät haasteet olivat myös kyselylomakkeen avoimena kysymyksenä. Moni nuori oli vastannut, että yksinäisyys ja yksin olo on haaste itsenäisessä elämässä. Rahan käyttö oli myös yksi mainituista haasteista. (Halonen & Oinonen 2011, 25–28.)

Tulosten yhteenvedossa tutkijat kertoivat kaikkien vastanneiden kertoneen, että lastenkodilla oli merkitys heidän elämässään. Saamistaan vastauksista tutkijoille ilmeni tarve kehittää nuorelle tarjottavaa tukea itsenäistymisessä. (Halonen & Oinonen 2011, 28–29.) Halosen ja Oinosen toteuttama kehittämishanke on mielestäni hyvä pohja itsenäistyvän nuoren kanssa työskenteleville työntekijöille. Sen pohjalta voisi kartoittaa monen lastensuojelulaitoksen itsenäistymisprosessia.

Paavola (2011, 3–4) keskittyy tutkimuksessaan sijoitetun nuoren itsenäistymisen tukemiseen. Paavolan tavoitteena oli tehdä itsenäistyvälle nuorelle kansio. Kansion avulla voitaisiin tukea nuorta itsenäistymisessä sijoituksen alusta jälkihuoltoon saakka.

Kansiotyöskentelyn perusta Paavolan (2011) mukaan on nuoren itsenäistymisen tukemisessa sekä elämänhallinnan vahvistamisessa. Kansiotyöskentelyn tavoitteena on kansalaistietojen ja -taitojen omaksumiseen tarvittavien eväiden antaminen lapsille ja nuorille. Paavolan mielestä omahoitaja antaa parhaat edellytykset kansiotyöskentelyn onnistumiselle, sillä omahoitaja kantaa vastuun työskentelystä. Kansiossa on viisi osa-aluetta:

- minä
- sijoituspolku
- harrastukset
- verkostot
- arkielämän taidot.

(Paavola 2011, 38–40, 42.)

Kansion ensimmäiseen osioon kootaan nuoreen itseen liittyviä asioita ja vahvistetaan itsetuntoa, joiden avulla luodaan nuorelle itsestään positiivinen ja vahva minäkuva. Sijoituspolku osioon on nuoren historian selvittämistä varten. Sijoituspolku osioon tehdään myös elämänkaari, josta näkyy nuoren elämään vaikuttaneita tapahtumia. Harrastuksiin nuorelle etsitään hänen vahvuuksiaan ja kannustetaan osallistumaan harrastuksiin. Nuorelle voidaan laatia harrastuskalenteri harrastusten päivien ja aikojen pohjalta. Verkosto-osiossa nuorelle tehdään verkostokartta, josta tulee esiin nuoren itsenäistymisen aikainen tukiverkko. Verkostokartassa ovat myös ne sosi-aali- ja terveystyöpalvelut, joiden kanssa nuoren tulee osata asioida. Arkielämän taidoista tehdään lista, joita nuoren kanssa opetellaan ja mitä tarvitsee ostata. (Paavola 2011, 43–49.)

Paavola (2011) toteutti tutkimuksessaan kansion, jossa on työmuotoja itsenäistyvän nuoren tukemiseen. Mieleeni tuli tutkimusta lukiessa, että Umbrella-työkirja on hyvin samankaltainen kuin Paavolan toteuttama kansio. Paavolan tutkimuksessa on yhdistetty teoriaa ja tutkijan omaa tekstiä, joten oli hieman vaikeaa välillä tulkita sitä, mikä kuuluu tutkimukseen ja sen tuloksiin. Tutkimus on hyvin teoriapohjainen. Paavolan tutkimuksessa toteuttama kansio on kuitenkin hieman pelkistetty versio Umbrella-työkirjaan nähden. Umbrella-työkirja on hyvä apuväline itsenäistyvän nuoren kanssa, kun se hiotaan ja räätälöidään oman laitoksen kannalta hyvään muotoon. Paavola (2011) on ottanut hyvin huomioon asioita, joita itsenäistyvän nuoren kanssa tulee ottaa huomioon.

Tutkiskelun kohteena olleet aiemmat tutkimukset ovat melko tuoreita ja eivät aivan samankaltaisia kuin tämä tutkimus. Kuitenkin tutkimukset keskittyvät itsenäistyvän nuoren kanssa tehtävään työhön. Paavolan (2011) toteuttama kansio olisi hyvä menetelmä minun tutkimukseni rinnalle ja sen voisi ottaa itsenäistymisprosessiin mukaan hieman räätälöitynä. Halosen ja Oinosen (2011) tutkimus taas antaa hyviä vinkkejä sille, mitä on hyvä ottaa huomioon nuoren kanssa työskennellessä. Halosen ja Oinosen

(2011) saamat vastaukset nuorilta antavat suuntaa sille, mitä nuoret kai-
paavat itsenäistymisprosessin aikana.

5 TUTKIMUSMENETELMÄT

Seuraavassa kerrotaan tutkimusmenetelmistä, joita käytettiin tutkimusai-
neiston saamiseksi. Lisäksi tässä luvussa on aineiston analyysistä, jota
käytettiin tutkimusaineiston analyysissä. Aineistonhankinta menetelmänä
käytettiin työntekijöiden kanssa puolistrukturoitua avointa kyselylomaket-
ta (liite 1). Analyysimenetelmäksi valikoitui aineistolähtöinen sisällönanalyysi
hieman mukailtuna, johon liittyy myös aineiston teemoittelu. Seuraavassa
esitellään kyselylomaketta, jossa on käytetty teemahaastattelun
piirteitä. Tarkastelun kohteena luvussa on myös sisällönanalyysin ja tee-
moittelun teoriaa. Samalla peilataan teoriaa siihen, miten tutkimuksessa on
käytännössä nämä toteutettu.

Opinnäytetyön tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen. Laadullisen tut-
kimuksen ero määrälliseen eli kvantitatiiviseen tulee esille raportoinnissa.
Laadullisessa tutkimuksessa raportin kirjoittamisvaiheet eivät jäsenny niin
selkeästi kuin määrällisessä tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen teo-
reettinen viitekehys on myös laajempi ja avonaisempi kuin määrällisen
tutkimuksen, eikä laadullisessa tutkimuksessa ole teoriaa kirjoitettu val-
miiksi, kuten määrällisessä on tapana. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 150.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimustehtävä saattaa elää tutkimuksen ede-
tessä. Tavoitteena laadullisella tutkimuksella on ymmärtää tutkittavia il-
miöitä tutkittavien silmin. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimus kohdistuu
laatuun, ei määrään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 150.) Työ on laadullinen
tutkimus sen vuoksi, että tarkastelun kohteena oli, miten työntekijät näki-
vät itsenäistymisprosessin kulun. Itsenäistymisprosessin kulkua tarkastel-
tiin työntekijöiden silmin ja se kirjattiin heidän kokemuksiansa mukaan.

5.1 Aineistonhankinta

Aineistonhankintamenetelmää mietittäessä, otettiin huomioon tutkimuksen
aihe ja kohde. Tutkimuksen aineistonhankintamenetelmä valikoitui tutki-
muskysymysten ja -tehtävän mukaan. Aineistonhankintamenetelmän har-
kinnassa mietittiin, millä tavoin saataisiin kattavin ja laajin tulos tutkitta-
vaan aiheeseen. Avoin kyselylomake toisi suuremmat mahdollisuudet kat-
tavimmille vastauksille, joten sen vuoksi se on valittu aineistonhankinta-
menetelmäksi. Se oli myös hyvin luonteva valinta tilanteessa. Seuraava
luku esittelee aineistonhankintamenetelmän teoriaa ja sen toteutusta.

Työntekijöiltä saaman tiedon mukaan saatiin laadittua itsenäistymispro-
sessille rungon sen kulusta, sillä työelämän toiveena olisi saada yhtenäis-
tettyä kyseinen prosessi. Kyselylomakkeiden avulla saatiin kehitysideoita
prosessin kulkuun. Työntekijöiltä tiedon keruu tapahtui kyselylomakkeen
(liite 1) muodossa. Tarkoituksena oli haastatella itsenäistymisvaiheessa
olevaa nuorta, mutta se osuus jäi tutkimuksesta pois. Kyselylomakkeessa

(liite 1) on teemahaastattelun piirteitä, joten sen vuoksi se on otettu mukaan teoria osuuteen.

Kyselylomakkeen käytöstä on etua, kun se on suunniteltu hyvin ja huolellisesti sekä kun niillä halutaan selvittää konkreettisia ja yksiselitteisiä asioita. Suurin etu kyselylomakkeen käytölle tulee esille aineiston analyysivaiheessa ja aineiston käsittelyssä. Lomakkeen käsittely on huomattavasti nopeampaa haastattelu aineistoon verrattuna. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 37.) Aikataulullisesti on helpompaa tavoittaa työntekijät sähköpostitse lomakkeen muodossa, sillä kolmivuorotyössä aikojen yhteensovittaminen saattaa olla haastavaa. Työntekijöitä haastateltaessa käytettiin teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä, joka on kyselylomakkeen muodossa (liite 1). Lähetin työntekijöille saatteen mukana sähköpostitse kyselylomakkeen, jotta he voivat rauhassa vastaila kysymyksiin. Tavoitteena oli myös työntekijöiden vastattua kyselyyn mennä haastattelemaan heitä vastauksien pohjalta, mutta se osuus jäi työstä pois aikataulullisten syiden vuoksi.

Teemahaastattelun avulla saadaan tietoa jostakin tietystä asiasta ja mitä haastateltava siitä ajattelee. Haastateltaville on yhteistä se, että he ovat kaikki kokeneet jonkin tilanteen. Teemahaastattelu on eräänlainen keskustelu, joka etenee tutkijan aloitteesta ja hänen ehdoillaan. Aihealueet ovat teemahaastattelussa etukäteen määriteltäviä. (Eskola & Vastamäki 2007, 25, 27.; Hirsjärvi & Hurme 2009, 47.) Teemahaastattelulle on ominaista että se etenee jonkin tietyn teeman ympärillä eikä ole sidonnainen yksityiskohtaisiin kysymyksiin. Tämä antaa mahdollisuuden saada tutkittavien ääni kuuluviin. Teemahaastattelussa ihmisten tulkinnat ja asioille antamat merkitykset ovat tärkeitä sekä ymmärretään ihmisten erilainen ajattelutapa. Kun teema on sama, haastattelu on puolistrukturoitu. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.)

Strukturoitu haastattelu tai lomakehaastattelu on rakennettu niin, että kysymysten muoto ja järjestys on kaikille haastateltaville sama eli kysymysten merkitys pysyy kaikilla samana. Strukturoidussa haastattelussa on myös vastausvaihtoehtoja. Puolistrukturoidussa haastattelussa puolestaan on kaikille samat kysymykset, mutta vastausvaihtoehtoja ei anneta, joka mahdollistaa vastaamisen omin sanoin. (Eskola & Vastamäki 2007, 27.) Laadittu kyselylomake on puolistrukturoitu, jotta saataisiin mahdollisimman tarkat vastaukset käsiteltävästä aiheesta. Lomake on teemahaastattelun muotoon tehty, mikä helpottaa aineiston analysointia eli teemoittelua. Kysely etenee tietyn teeman alueella, joka on nuoren itsenäistymisprosessin kulku.

Tutkimuksessa käytettävä lomake (liite 1) on rakennettu työelämän toiveiden pohjalta siten, että saataisiin mahdollisimman kattavia tuloksia kysymysten avulla. Kysymykset olivat avoimia, jotta niihin pystyi vastaamaan omin sanoin. Kysymyksissä välteltiin vastaajan johdattelua. Kysymykset olivat myös melko laajoja, mikä oli tarkoituksellista, jotta tutkimukseen tulisi mahdollisimman tarkasti kaikki itsenäistymisprosessin vaiheet.

Puolistrukturoitu kyselylomake lähetettiin työntekijöille sähköpostitse, sillä se osoittautui kaikkein helpoimmaksi tavaksi tavoittaa kolmivuorotyötä tekevät työntekijät. Näin myös työntekijöillä oli mahdollisuus paneutua kysymyksiin ja vastata niihin, kun heillä oli siihen mahdollisuus. Lomake lähetettiin kuudelle työntekijälle, jotka ovat tehneet tai parhaillaan tekevät työtä itsenäistyvän nuoren kanssa.

5.2 Aineistonanalyysi

Teemoittelussa tekstistä ensin etsitään tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet, jonka jälkeen ne erotellaan tekstistä. Aineistosta nostetaan esille teemoja, jotka selventävät tutkimusongelmaa. Aineistosta saadaan teemoittelun avulla esiin esitettyihin kysymyksiin erilaisia vastauksia ja tuloksia. (Eskola & Suoranta 2008, 174.) Tutkimusta selventäviä teemoja, joita aineistoista nousi esille, olivat nuoren itsenäistymisprosessin kulku, prosessin aikana huomioitavat asiat sekä yksilöllisyys, johon liittyy myös tuen tarve. Myös itsenäistymisprosessissa kehitettävät asiat ovat yksi teema.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on kolme eri vaihetta pelkistäminen, ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto pelkistetään eli redusoidaan, jolloin aineistosta poistetaan tutkimuksen kannalta epäolennainen. Pelkistämässä auttaa tutkimustehtävä, jonka mukaan aineistosta kerätään tuloksia. Tutkimustehtävä ja aineiston laatu johdattelevat määrittämään analyysiyksikön, joka on joko yksittäinen sana tai lauseen osa tai ajatuskokonaisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–110.) Tutkimuksessa on käytetty tutkimusaineiston analysoinnissa sisällönanalyysiä mukaillen. Tutkimusaineistoista ei löytynyt epäolennaista tietoa juurikaan, mutta jotain tutkimuksen kannalta epäolennaista on jätetty tutkimustuloksissa huomioimatta. Tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto oli hyvin pientä, sillä työntekijät olivat vastanneet hyvin pelkistetyksi ja juuri siihen mitä kysyttiin.

Toisena sisällönanalyysissä aineisto ryhmitellään eli klusteroidaan. Aineisto käydään läpi tarkasti ja haetaan niistä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Samankaltaisuudet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi, joka myös nimetään luokkaa yhdistävällä käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.) Tässä työssä käytettiin ryhmittelyssä syntyvistä luokista käsitettä teema, jotta saataisiin aineisto teemoiteltua tutkimustuloksia silmälläpitäen. Aineiston ryhmittely synnyttää pohjan tutkimuksen perusrakenteelle se antaa alustavia kuvauksia tutkittavasta aiheesta. Teemoille eli luokille voidaan ryhmittelyssä luoda alaluokkia, jotka kuvaavat kerättyjä samankaltaisuuksia ja yhdistävät ne. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.)

Tutkimuskysymysten avulla löydettiin aineistoista muutaman luokka eli teema. Löydetyt teemat olivat itsenäistymisprosessin kulku, huomioitavat asiat, johon liittyvät yksilöllisyys ja tuen tarve. Nämä toivat myös vastauksen tutkimustehtävään. Kehitettävät asiat ovat nostettu myös yhdeksi teemaksi.

Analyysin kolmannessa ja viimeisessä vaiheessa aineistosta muodostetaan teoreettisia käsitteitä eli aineisto abstrahoidaan, käsitteellistetään. Teoreettiset käsitteet muodostetaan siten, että aineistosta erotellaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto, ja tämän tiedon perusteella syntyvät käsitteet. Aineistonlähtöisessä sisällönanalyysissä tutkimustehtävään saadaan vastaus yhdistelemällä käsitteitä. Uutta teoriaa muodostettaessa vertaillaan teoriaa ja johtopäätöksiä alkuperäiseen aineistoon. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 111–112.) Tutkimusaineistosta ei noussut uusia teoreettisia käsitteitä, joten tämä osuus sisällönanalyysistä jäi tutkimuksesta pois.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitellään tutkimuksessa käytetyn kyselylomakkeen tutkimustehtävään ja -kysymyksiin vastaavat keskeiset tulokset. Tutkimus alkoi keväällä 2011, jolloin haastateltiin yhtä lastensuojelulaitoksessa itsenäistymisvaiheessa olevaa nuorta. Sekä nuorelta että nuoren huoltajalta kysyttiin kirjallinen lupa haastatella nuorta (liite 2). Kuitenkin ilmeni, että nuoren vastaukset olivat niin niukkoja, joten se osuus jätettiin pois tutkimuksesta. Nuoren osuus ei ollut olennainen osa tutkimusta.

Tutkimuskysymykset, joihin haettiin vastausta kyselylomakkeen avulla, ovat:

- Miten nuoren itsenäistymisprosessi etenee laitoshuollossa?
- Mitä kehitettävää nuoren itsenäistymisprosessissa on?

Tutkimustehtävänä oli selvittää kuinka nuoren itsenäistymisprosessi etenee lastensuojelun laitoshuollossa.

Kyselylomake (liite 1) lähetettiin kuudelle työntekijälle kesän ja syksyn 2011 aikana ja kyselyyn vastasi muistutuksista huolimatta vain kolme työntekijää. Saaduista vastauksista koottiin yhteneväisyyksien pohjalta itsenäistymisprosessin kulun. Kaikki vastaukset olivat hyvin samankaltaisia, joten niistä saatiin koottua prosessin kulun.

Vastauksista ei kuitenkaan saatu koottua kokonaista ohjekirjaa, kuten alun perin oli ajatuksena. Aineistoista kerättiin samankaltaisuuksia kysymys kerrallaan ja näiden samankaltaisuuksien mukaan saatiin koottua rungon itsenäistymisprosessille. Itsenäistymisprosessin ohjekirjan tekoon olisi vaadittu enemmän vastauksia ja materiaalia. Seuraavat kappaleet käsittelevät saatuja tuloksia eli kuinka itsenäistymisprosessi kulkee, mitä kehitettävää prosessissa on ja mitä menetelmiä kyseisessä yksikössä on käytössä itsenäistyvän nuoren kanssa.

6.1 Itsenäistymisprosessin kulku

Seuraavassa esitellään kuinka itsenäistymisprosessi kulkee tutkimuksen kohteena olevassa lastensuojelulaitoksessa sekä mitä huomioitavaa sen vaiheissa on. Nuoren itsenäistymisprosessissa on havaittavissa eri vaiheita, joiden mukaan se etenee. Jokaisen nuoren kohdalla prosessi etenee yksi-

öllisten tarpeiden mukaan ja tuen määrä vaihtelee riippuen taustasta ja iästä. Yksilölliset tavoitteet löytyvät asiakassuunnitelmasta. Tähän on koottu aineistojen yhtäläisyyksien pohjalta prosessin kulun.

Lastensuojelulaitoksessa itsenäisen elämän harjoittelu alkaa jo heti sijoituksen alettua. Tällöin nuoren yksilölliset tarpeet arvioidaan ja sen mukaan aloitetaan arjen hallinnan harjoittelu. Nuoren osallisuus ja vastuu omista asioista on koko sijoituksen ajan korostuksen alla. Nuorta neuvotaan ja ohjataan asioiden hoidossa. Nuorta opastetaan arjen rutiineissa, joita harjoitellaan laitoksessa päivittäin ja viikoittain tapahtuvien askareiden parissa. Päivittäisiin askareisiin kuuluvat tupavuorot, joita nuoret tekevät vuorotellen. Tupavuoroon kuuluvat pöydän kattaminen, ruuan haku ja pöydän siivous ruokailun jälkeen. Viikoittain on siivous, jossa nuori siivoaa oman huoneensa lisäksi tietyn alueen yleisistä tiloista. Siivoukseen sisältyy imurointi, pölyjen pyyhkiminen, lattioiden pesu, saniteettitilojen pesu, jääkaapin siivous. Arjen hallinnan harjoitteluun kuuluu myös ruuanlaittotoimien kartuttaminen. Nuoren ruuanlaittovuoro sisältää ruuanvalmistuksen lisäksi aterian suunnittelu ja sen mukaan kauppaliistan laatiminen sekä kaupassa käynti.

Varsinainen itsenäistymisprosessi alkaa noin puolta vuotta ennen nuoren täysi-ikäistymistä. Tässä vaiheessa nuorelle laaditaan suunnitelma itsenäistymisasuntoon muutosta sekä aloitetaan nuoren kanssa Umbrella-työkirjan työstäminen. Umbrella-työkirja on erittäin laaja, joten sieltä valikoidaan jokaiselle nuorelle yksilöllisten tarpeiden mukainen yksilöllinen ohjelma. Omaohjaaja tuntee nuoren kaikkein parhaiten ja hän laatii kyseisen ohjelman nuorelle. Jos ollaan tilanteessa, että nuori kotiutuu ennen kuin täyttää 18 vuotta, jää Umbrella-työkirjan työstäminen pois eikä itsenäistymisprosessi etene minkään ohjelman mukaan.

Nuori muuttaa itsenäistymisasuntoon yleensä paria kuukautta ennen kuin täyttää 18 vuotta. Tähän siirtymisprosessiin kuuluu, että nuoren kanssa hankitaan nuorelle tarvittavat tavarat ja huonekalut muuttoa varten sekä järjestellään nuoren raha-asiat. Huonekaluhankintoihin nuori saa itsenäistymisvaroja. Kun nuori on siirtynyt itsenäistymisasuntoon, nuorelle laaditaan viikko-ohjelma ja käydään läpi itsenäistymisasunnon säännöt. Viikko-ohjelmaan kuuluvat muun muassa siivous- sekä ruuanlaittopäivät.

Itsenäistymisprosessin viimeinen vaihe tapahtuu nuoren asuessa itsenäistymisasunnossa. Nuori saa omaohjaajaltaan tukea ja neuvoja tarpeen mukaan. Itsenäistymisasunnossa asuessaan nuori on niin sanotusti valvovan silmän alla ja apu sekä neuvot ovat lähellä nuorta. Kun nuori on muuttamassa pois itsenäistymisasunnosta, autetaan nuorta asunnon etsimisessä sekä ohjataan nuori jälkihuollon piiriin.

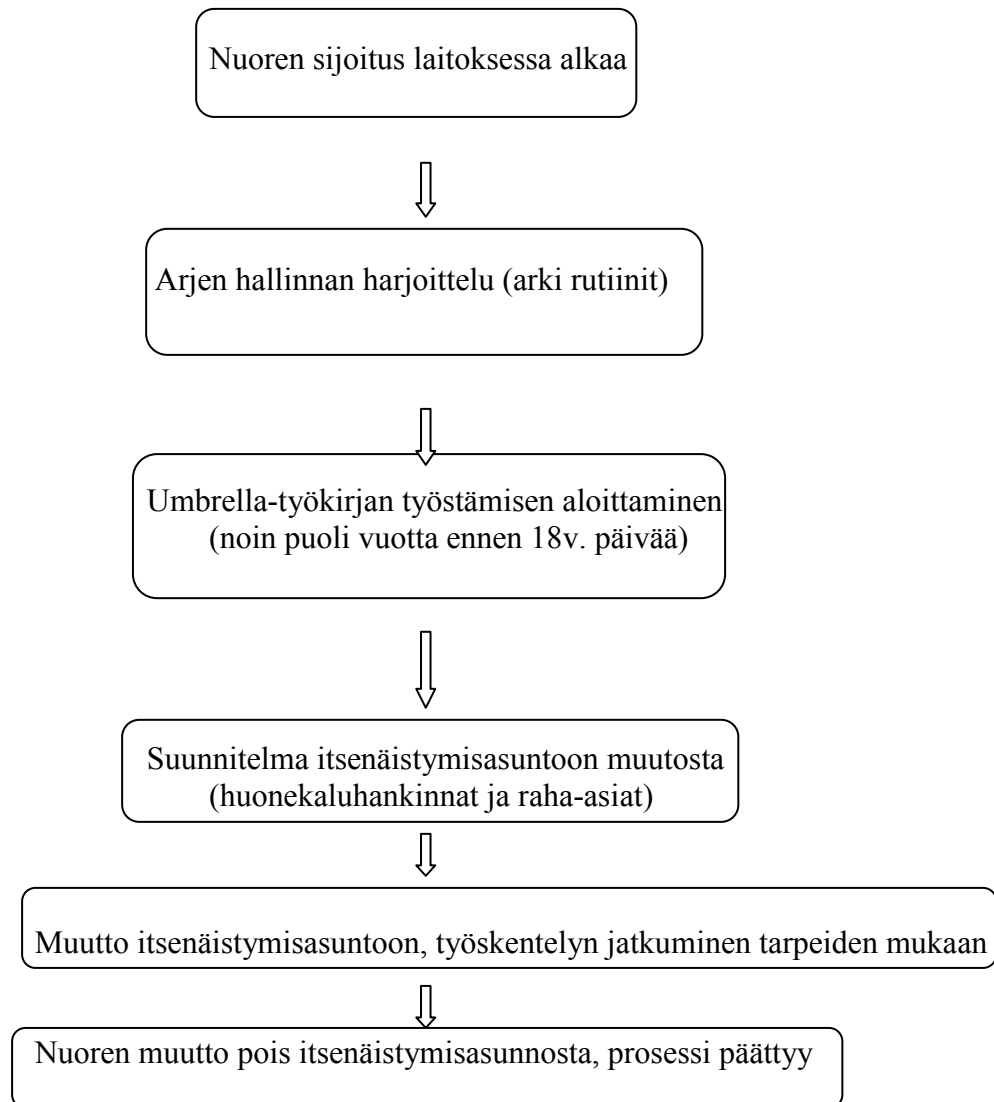
Koko itsenäistymisprosessin aikana tulee huomioida nuoren ikä ja hänen yksilölliset tarpeensa. Yleistykset kannattaa unohtaa, sillä iästään huolimatta nuori ei välttämättä hallitse niitä asioita, joita voisi olettaa jo sen ikäisen hallitsevan. Itsestään selvät asiat saattavat olla nuorella jotain aivan uutta. Tausta, miksi nuori on lastensuojelun piiriin tullut, on myös hy-

vä ottaa huomioon. Ja niin kuin seuraavasta lainauksesta huomaa, on hyvä ottaa huomioon, mikä lapsen tausta on.

14-vuotias saattaa olla vielä kovin nuori soittamaan itselleen esim lääkäri aikaa ja 17-vuotias ei ole välttämättä koskaan käynyt apteekissa. Toisaalta taas toinen 14-vuotias on hoitanut vanhempansa lääkäriajat ja apteekkikäynnit ja 17-vuotias valmistanut perheen ateriat jo useita vuosia. (Vastaaja 1.)

Ikä ei määrittele lapsen tai nuoren taitoja, jokainen on yksilöllinen ja heidän taustansa kertovat jotain siitä, mitä lapsen tai nuoren voidaan olettaa osaavan, toisaalta sekään ei aina määrittele osaamisen tasoja. Yksilölliset tarpeet sekä toisaalta myös ikä määrittelevät myös sen kuinka paljon tukea lapsi tai nuori tarvitsee missäkin asiassa.

Alla oleva kuvio (kuvio 1) esittelee, kuinka itsenäistymisprosessi etenee tutkimukseni kohteena olevassa lastensuojeluyksikössä. Kulkukaavio on koottu tutkimusaineistoista saamieni tulosten pohjalta.

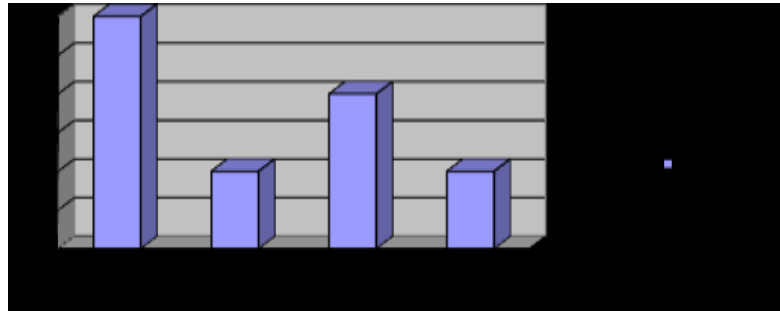

Kuvio 1. Nuoren itsenäistymisprosessin kulkukaavio

6.2 Prosessissa käytettäviä menetelmiä

Tutkimukseen osallistuneista työntekijöistä kaikilla kolmella oli käytettäviä menetelmiä kysyttäessä, että Umbrella-työkirja on menetelmä mitä he käyttävät nuoren itsenäistymisvaiheessa. Yhdellä kolmesta oli mainittuna myös Friskie-materiaalin käyttö. Kaksi työntekijää kertoi, että käyttävät myös tulohaastattelulomaketta sekä ohjausta ja neuvontaa. Yksi työntekijä mainitsi menetelmäksi tuetun asioimisen omaohjaajan kanssa esim. virastoissa.

Vastaukset käytettävistä menetelmistä jakautui seuraavan kuvion 2 mukaisesti:

Kuvio 2. Käytettävien menetelmien esiintyminen tutkimusaineistoissa

Yksi kolmesta oli sitä mieltä, että heillä tällä hetkellä käytössä olevat itsenäistymisprosessin menetelmät ovat riittäviä. Kaksi kolmesta oli sitä mieltä, että Umbrella-työkirja on hyvä, mutta liian laaja kokonaan tehtäväksi. He olivat myös sitä mieltä, että tarvittaisiin arviointimenetelmä, jolla arvioitaisiin ennen itsenäistymisprosessin aloittamista nuoren valmiudet sekä sellainen, jolla pystyttäisiin seuraamaan nuoren etenemistä. Seuraavat alakappaleet esittelevät itsenäistymisprosessissa käytettävät menetelmät.

6.2.1 Friskie-materiaali

Friskie on oppimateriaali nuorille elämän suunnitteluun sekä sen avulla voidaan oppia sosiaalisia taitoja, mitä työelämässä tarvitaan. Sen avulla opitaan tärkeitä työ-, kansalais- ja arkielämän taitoja. Friskie-materiaalin osiot ovat:

- koulusta työelämään
- vastuullisen aikuisuuden haasteet
- aktiivinen kansalaisuus osiot.

Friskie-ohjelmaan kuuluvat ohjaajan manuaali, työkirjasivut ja harjoitteet nuorille sekä nuoren oman portfolion. Portfolio on tarkoitettu oppimisen arvioinnin tueksi sekä tehtävien tallentamiseksi. Friskie-materiaali löytyy kokonaisuudessaan netistä. (Friskie.eu n.d..)

6.2.2 Umbrella-työkirja

Umbrella-työkirjan tavoitteena on eri tehtävä sivujen avulla kartoittaa lapsen ja nuoren henkilöhistoria, löytää kasvun ja oppimisen tarpeita sekä osallistaa ja innostaa tekemään itseään koskevia päätöksiä ja oppimaan arjen hallintaa ja taitoja. Umbrella-työkirjassa on kolme osaa, jotka ovat työntekijän käsikirja, työkirja ja lapsen henkilökohtainen portfolio. Umbrellan työkirja työskentely aloitetaan silloin, kun koetaan että lapsi hyötyy siitä. Lapsen portfolioista voidaan nähdä asiat, joita on käsitelty ja miten pitkälle lapsen kanssa työskentelyssä on edetty. (Timonen-Kallio 2010, 6.)

Työkirjan sivut on tehty mahdollisimman helpoiksi ja miellyttäväiksi, jotta työskentelylle olisi mahdollisimman matala kynnys. Portfoliota rakennetaan lapsen yksilölliset tarpeet ja elämäntilanne huomioiden mahdollisimman johdonmukaiseksi. Työkirjaa käydään läpi vähitellen motivaation säilyttämiseksi ja lapsen tarpeet huomioiden. (Timonen-Kallio 2010, 6.)

Umbrella-työkirja sisältää seitsemän eri osa-alueita, jotka käsittelevät eri teemoja. Osa-alueita ovat:

- minä itse
- sosiaaliset suhteet
- koulutus, ammatti, työ
- raha-asiat
- hyvinvointi
- koti
- rikokset.

Työkirjan tekeminen ja siitä keskusteleminen yhdessä omaohjaajan kanssa on myös osa omaohjaajasuhteen rakentamista. Umbrella-menetelmän tavoitteina ovat lapsen arjen hallinnan taitojen varmistaminen, antaa tukea ammatilliseen koulutukseen sekä työmarkkinoille siirtymiseen, konkretisoida nuorelle itsenäisen elämän vaatimuksia, koota pirstaleisen arjen toiminnot kasvatus- ja ohjaustyön jatkumoksi sekä vahvistaa arjessa tapahtuvaa kasvatuksellista ja terapeutista ohjaaja työtä. (Timonen-Kallio 2010, 7, 16.)

Tutkimukseni kohteena olevassa lastensuojeluyksikössä Umbrella-työkirjaa käytetään jokaisen nuoren kohdalla eri tavalla. Jokaisen nuoren omaohjaaja valikoi Umbrella-työkirjasta tehtäviä nuoren yksilöllisten tarpeiden. Kokonaan tehtäväksi Umbrella-työkirja koetaan kyseisessä paikassa liian laajaksi.

6.3 Kehitettävää itsenäistymisprosessissa

Tutkimukseni kyselylomakkeessa olin kysynyt, mitä kehitettävää itsenäistymisprosessissa on. Kaikki kyselyyn vastanneet työntekijät löysivät jotain kehitettävää prosessista. Tässä kappaleessa esittelen lyhyesti työntekijöiden esille nostamia kehityksen kohteita.

Kaikki kyselyyn vastanneet työntekijät toivoivat, että itsenäistymisprosessi saataisiin yhtenäistettyä, eli prosessikuvaus löytyisi. Yksi heistä toivoi, että se olisi tarkkaan kirjattu, jotta jokaisen työntekijän ei tarvitsisi aloittaa sitä aina alusta, niin kuin seuraavassa lainauksessa sanotaan.

Se täytyisi tarkasti kirjata ylös jotta jokaisen työntekijän ei tarvitse joka kerta luoda sitä uudestaan alusta saakka vaikka se onkin yksilöllinen jokaisen nuoren kohdalla mutta tietynlainen ”runko” olisi hyvä olla. (Vastaja 2.)

Kaksi työntekijää toivoi, että rahankäyttöä harjoiteltaisiin jollain tavalla ennen itsenäistymisasuntoon muuttoa, koska sitä ei juurikaan harjoitella.

Rahankäytön harjoittelu on mahdotonta ennen muuttoa itsenäistymisasuntoon. Ja sen jälkeen pitääkin jo pärjätä omillaan... (Vastaja 1.)

Arviointimenetelmän nostivat esille kaksi työntekijää kolmesta. Arviointimenetelmällä he tarkoittavat sellaista, jolla voisi arvioida nuoren itsenäistymisprosessin etenemistä ja sitä, että ennen prosessin aloittamista arvioitaisiin nuoren valmiudet.

Yksi työntekijä nosti esille myös, että Umbrella-työkirjaa voisi käyttää laajemminkin eli että nuoren kanssa tehtäisiin Umbrella-työkirjaa koko sijoituksen ajan pikkuhiljaa. Muita kehitettäviä asioita työntekijät eivät nostaneet esille. Yhteenvetona kehitettäviä kohteita olisi prosessikuvaus ja sen yhtenäistäminen sekä rahankäytön harjoittelu, arviointimenetelmän kehittäminen ja Umbrella-työkirjan laajempi käyttäminen.

Kaiken kaikkiaan olen pyrkinyt saamieni tulosten pohjalta saamaan vastauksen yhteen näistä kehityskohteista. Kaikki vastanneet työntekijät esittivät yhdeksi kehityskohteeksi itsenäistymisprosessin kuvaamisen. Näiden tulosten avulla olen koonnut itsenäistymisprosessin kulkukaavion ja pyrkinyt tekemään siitä mahdollisimman yhtenäisen.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Merkittävänä kehitystehtävänä nuoruudessa, tarkemmin murrosiässä pidetään itsenäistymistä ja identiteetin lujittumista. Nuoruudessa nuori käy läpi yksilöitymisvaihetta, jossa itsenäistymisen tarkoittaa irtautumista vanhemmista sekä ihmissuhteiden tasolla identiteetin löytämistä. Samaistuminen ikätovereihinsa ja heidän seura auttaa nuorta irtautumaan vanhemmistaan. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 45.)

Kun nuori on itsenäistymisvaiheessa, on tärkeää, että hänellä on hyvät eväät omaan, itsenäiseen elämään. Tämän vuoksi nuoren itsenäistymisprosessin aikaiset tapahtumat ovat tärkeitä. Olleessaan sijoitettuna laitokseen nuori tarvitsee paljon yksilöllistä tukea löytääkseen itselleen rutiineja arkeen. Yksilöllisyys oli nostettu tutkimusaineistossanikin esille, sillä se on hyvin tärkeää ottaa huomioon. Varsinkin työskenneltäessä murrosiässä

olevan nuoren kanssa, on erityisen tärkeää huomioida se, mitä kehitysvaihetta hän käy läpi.

Nuoren itsenäistymisprosessi on hyvin tärkeää aikaa nuorelle, sillä itsenäistyminen tuo mukanaan paljon vastuuta. Itsenäistymisvaihe aiheuttaa nuorelle paljon muutoksia elämässä, ja hänen tulee ottaa vastuuta itsestään ja omista tekemisistään. Itsenäistymisprosessin aikana kerätyt arjen hallinnan keinot ovat hyvin tärkeitä nuoren itsenäisen elämän kannalta. Aikuisen tuki itsenäistymisprosessin aikana on tärkeää, sillä aikuinen toimii tien näyttäjänä nuorelle.

Itsenäistymisprosessin kulun kirjoittaminen yksiin kansiin auttaa aikuista, työntekijää tässä nuorelle tärkeässä prosessissa. Kun prosessi on kirjoitettu yksiin kansiin, helpottaa se työntekijän työtä siten, että työntekijä näkee mitä tulee ottaa huomioon missäkin prosessin vaiheessa. Näin ollen työntekijän ei tarvitse aloittaa aivan puhtaalta pöydältä, vaan hänellä on kättä pidempää, johon työskennellessä nuoren kanssa voi turvautua. Jokaisen nuoren itsenäistymisprosessi on erilainen, sillä jokainen nuori on yksilö ja etenee yksilöllisesti itsenäistymisen aikana. On kuitenkin hyvä olla pohjaa sille, mitä nuoren kanssa tehdään itsenäistymisprosessin aikana.

Lasta tai nuorta opetetaan lastensuojelun sijaishuollossa vastuunottamista omaan arkeen liittyvissä asioissa sekä kasvamaan vastuuntuntoiseksi ja olemaan vastuullinen aikuinen. Sääntöjen, rajojen ja sopimusten tekeminen ja niiden noudattamista opetetaan sijaishuollossa lapselle tai nuorelle. Sillä tavoin lapsi tai nuori oppii kantamaan vastuuta itsestään sekä asettamaan toiminnalleen rajat. (Saastamoinen 2008, 23.) Työntekijät kertoivat vastauksissaan, että lapset ja nuoret opetetaan itse tekemään ja hoitamaan asioita eikä heidän puolestaan. Aikuisen tehtävä on kulkea rinnalla, ei tehdä puolesta.

Jokaisen nuoren tuen tarve arkisissa asioissa vaihtelee suuresti, jopa iästä riippumatta. Moni laitosnuori ei osaa niitä asioita, mitä ehkä voitaisiin olettaa hänen osaavan. Toinen nuori voi osata pitää huolen perheen asioista ja toinen samanikäinen ei välttämättä edes osaa pestä pyykkiä tai varata itselleen aikaa kampaajalta. Yksilöllisyys tulee ottaa huomioon jokaisessa itsenäistymisprosessin vaiheessa. Tutkimusaineistoissanikin työntekijät korostivat jokaisen nuoren yksilöllisyyttä ja sen huomioimista itsenäistymisprosessin vaiheissa. Yksilöllisyys on tärkein asia, joka täytyy ottaa huomioon työskennellessä itsenäistyvän nuoren kanssa.

Tutkimukseen vastanneita oli kolme kuudesta työntekijästä, joten tutkimus jäi melko niukaksi. Tutkimustulokset kuitenkin vastasivat mielestäni tutkimustehtävään ja tutkimuskysymyksiin. Itsenäistymisprosessi saatiin kuvattua sekä siinä esiintyviä kehityskohteitakin löytyi muutamia. Mikäli työntekijöitä olisi osallistunut tutkimukseen enemmän, olisi saatu kokonaisempi kuva itsenäistymisprosessin kulusta sekä kehityskohteita olisi saatu enemmän tai samoja kohteita olisi saattanut esiintyä enemmän.

Tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä muihin laitoksiin, sillä vähäinen vastaaja määrä ei anna kovin luotettavaa tulosta. Tutkimukseni voisi toi-

mia pohjana jollekin seuraavalle tutkimukselle kohteena olleeseen laitokseen. Tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä muihin laitoksiin myös sen takia, että jokaisessa laitoksessa itsenäistymisprosessi käydään eri tavalla, nuorten yksilöllisyyden ja tuen tarpeen mukaan.

Tutkimustulokset eivät antaneet minulle odotettua vastausta, sillä en saanut tuotettua työelämälle ohjekirjaa. Uskon, että jos vastaajia olisi ollut enemmän, olisin voinut tuottaa paremman ohjekirjan nuorisokodille heidän itsenäistymisprosessistaan. Itse olen kohtalaisen tyytyväinen tulokseen, sain kuvatuksi tutkimukseen vastanneiden aineistoista itsenäistymisprosessin. Haastattelut olisivat tuoneet lisätietoutta, mutta ajanpuutteen vuoksi se jäi pois. Haastattelemalla olisin voinut kysyä täydentäviä kysymyksiä, mitä tutkimusaineistosta nousi. Olen kuitenkin sitä mieltä, että vaikka olisinkin haastatellut tutkimukseen vastanneita työntekijöitä heidän vastaustensa pohjalta, tulos olisi saattanut olla sama, eikä prosessia olisi saatu kuvattua nykyistä tarkemmin. Haastattelu ei kuitenkaan ollut olenainen osa tutkimustani.

Jotta olisin saanut koottua työelämälle kattavamman ohjekirjan siitä, kuinka itsenäistymisprosessi kulkee, olisi täytynyt haastatella useampia nuoria ja saada heidän kokemuksensa esille. Myös muiden työntekijöiden vastauksilla olisi saattanut olla positiivinen vaikutus ohjekirjan luomiseksi. Ohjekirjan laatimiseksi olisi vaadittu paljon enemmän aikaa ja mahdollisesti myös työparin, jotta olisi saatu enemmän kuin yhden tutkijan näkökulma tutkimukselle. Se, että pääsisi käytännössä seuraamaan jonkun nuoren itsenäistymisprosessia, toisi kattavamman kuvauksen itsenäistymisprosessin kulusta. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista laitoksen ulkopuoliselle, sillä matkaa kohti itsenäistymistä pääsee seuraamaan laitoksen työntekijät, joten tarkka prosessin kuvaaminen ulkopuolisena tutkijana onkin ehkä mahdotonta.

7.1 Luotettavuus ja eettisyys

Laadullisessa tutkimuksessa ei yleisesti ottaen ole merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta, minkä kokoinen aineisto on. Puhutaankin, että laadullisessa tutkimuksessa aineisto on harkinnanvaraista, teoreettista tai tarkoituksen mukaista poimintaa tai aineisto on harkinnanvarainen näyte. Sen vuoksi voidaan olettaa, että myös aineiston koko on määrältään pieni. (Eskola & Suoranta 2008, 61, 210.)

Vaikka saamani tutkimusaineisto jäi pieneksi, voidaan olettaa, että saamani tutkimustulokset ovat yleistettävissä siihen, kuinka itsenäistymisprosessi kulkee tutkimuksen kohteena olevassa lastensuojeluyksikössä. Tutkimuksen kohteena ollut lastensuojeluyksikkö on pieni, joten jo pienikin vastaajien määrä voi kertoa, kuinka prosessi etenee ja se tuottaa luotettavan tuloksen. Luotettavuudesta kertoo se, että puolet työntekijöistä vastasi kyselyyni. Luotettavuutta olisi lisännyt itsenäistymisvaiheessa olevan nuoren kokemukset prosessista. Myös työntekijöiden haastattelemisen aineistojen pohjalta olisi tuonut tutkimukselle lisää luotettavuutta. Yhteiskunnallisesti tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä pienen vastausmäärän vuoksi.

Tutkimuksen jokaisessa vaiheessa tullaan eettisten kysymysten eteen, myös silloin kun ei tavata ihmistä kasvotusten vaan tutkimus toteutetaan dokumenttiaineiston avulla. Jo ennen tutkimuksen aloittamista on hyvä olla tietoinen tutkimuseettisistä kysymyksistä. Tutkimuksen kohdistuessa ihmiseen tärkeimpinä eettisinä periaatteina pidetään informointiin perustuvaa suostumusta, luottamuksellisuutta, seurauksia ja yksityisyyttä. Informaatioon perustuvalla suostumuksella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon tutkija antaa tutkittavalle taustatietoa ja tutkimuksen yksityiskohtia tietoon vaikuttamatta näin tutkimustulokseen. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 19–20.)

Kyselylomakkeen kysymykset oli tarkoituksella laadittu laajoiksi, sillä liian yksityiskohtaiset kysymykset olisivat voineet johdatella vastaajaa liikaa. Kysymykset oli laadittu niin, ettei vastaajien tarvinnut eritellä jonkun tietyn nuoren itsenäistymisprosessia vaan kertoa, kuinka se yleisesti etenee.

7.2 Jatkotutkimusaiheita

Jatkotutkimusaiheet ovat nousseet sekä tutkimuksen aikana että työntekijöiden vastauksista. Tässä kappaleessa esittelen mielestäni hyviä jatkotutkimusaiheita. Jatkotutkimusaiheissa voi joko käyttää pohjana tekemääni tutkimusta tai siitä nousseita kehitysideoita.

Jatkotutkimusaiheita voisi olla tutkia, miten lastensuojelulaitoksesta itsenäistyneet nuoret ovat kokeneet lastensuojelulaitoksen ammattilaisilta itsenäistymiseen saamansa tuen. Ovatko he kokeneet saaneensa tarpeeksi tukea itsenäisen elämän varalle, kun ovat asuneet lastensuojelulaitoksessa.

Tutkimuksen kohteena olleeseen lastensuojelulaitokseen olisi hyvä kehittää arviointimenetelmä, jolla voitaisiin selvittää nuoren valmiudet itsenäiselle elämälle ennen prosessin alkua sekä menetelmä, jolla voisi arvioida nuoren kehittymistä prosessin aikana. Toisena jatkotutkimuskohteena voisi olla kyseiseen laitokseen rahankäytölle jonkin menetelmän kehittäminen, millä sitä voitaisiin harjoitella ennen nuoren itsenäistymistä jo sijoituksen aikana. Työntekijöiltä nousivat esille, että nuorten rahankäyttöä ei harjoitella ennen itsenäistymistä. Tämän vuoksi voisi ajatella, että kehitettäisiin jokin menetelmä rahankäytön harjoittelulle.

Omaa tutkimustani voisi kyseisessä lastensuojeluyksikössä jatkaa ja kehittää eteenpäin siten, että siihen ottaisi mukaan myös nuorten kokemukset itsenäistymisprosessista. Voisi ajatella, että haastattelisi niitä nuoria, jotka ovat jo muuttaneet pois kyseisestä lastensuojeluyksiköstä. Heidän kokemuksensa olisivat tärkeitä sen kannalta, että voitaisiin kehittää itsenäistymisprosessia eteenpäin. Näin saataisiin koottua asioita, jotka ovat saattaneet jäädä huomioimatta tässä työssä.

8 LÄHTEET

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Friskie.eu. No date. Mikä Friskie? – työväline. Viitattu 3.1.2012. http://www.friskie.eu/fi/index.php?view_page=22

Eronen, S., Kanninen, K., Katainen, S., Kauppinen, L., Lähdesmäki, M., Oksala, E. & Penttilä M. 2001. Persoona. Kehityspsykologia. 1. painos. Helsinki: Edita.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2007. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2. korj. ja täyd. p. Jyväskylä: PS-kustannus. 25–43.

Halonen, P. & Oinonen, S. 2011. Omin eväin maailmalle – Lastenkodista itsenäiseen elämään. Lahden ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan laitos. Ylempi korkeakoulututkinto. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen –koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Kuusinen, J. 1995. Nuorten aikuisten kehitystehtävät, onnellisuus ja kehityksen hallinta. Teoksessa Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissään. 1–6. painos. Porvoo: WSOY, 311–322.

Kyrönseppä, U. & Rautiainen, J. 1993. Lapsi laitoksessa. Helsinki: WSOY.

Laaksonen, S. (toim.) 2004. Jälkihuolto-opas. Lastensuojelun keskusliitto. Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 17. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

LSL. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Mahkonen, S. 2008. Lastensuojelu ja laki. Helsinki: Edita

Nurmi, J-E. 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissään. 1-6. painos. Helsinki: WSOY, 256–274.

Paavola, U. 2011. Nuoren itsenäistymisen tukeminen sijaishuollossa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Räty, T. 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki: Edita.

Saastamoinen, K. 2008. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita.

SosHL. Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710.

Sosiaaliportti.fi. 2008. Lastenkoti, Nuorisokoti. Viitattu 5.6.2011.
<http://www.sosiaaliportti.fi/Page/1eb4dae7-21ae-430a-9268-568a7d8ab71c.aspx>

Timonen-Kallio, E. 2010. Umbrella-käsikirja. Itsenäisen elämän ABC. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino – Juventus Print Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

KYSELYLOMAKE

Hei! Tämän kyselylomakkeen tarkoituksena on kartoittaa lastensuojelulaitoksessa elävän nuoren itsenäistymisprosessia. Kyselylomakkeella saatua tietoa käytetään sosiaalian opinnäytetyöhöni. Vastaukset käsitellään nimettömänä ja luottamuksellisesti. Kysymysten laajuuden vuoksi voit vastata kysymyksiin myös toiselle sivulle, mielellään numero järjestyksessä.

Nuoren itsenäistymisprosessi lastensuojelun laitoshuollossa

1. Milloin nuoren kanssa aloitetaan itsenäistymisprosessi?
2. Miten Itsenäistymisprosessi aloitetaan?
3. Mitä on hyvä ottaa huomioon aloitusvaiheessa?
4. . Miten itsenäistymisprosessi etenee?
5. Mitä huomioitavaa eri vaiheissa on?
6. Mitä menetelmiä nuoren kanssa käytetään itsenäistymisprosessissa?
7. Ovatko käytettävät menetelmät riittäviä, tarvittaisiinko lisää menetelmiä/uusia menetelmiä?
8. Mitä kehitettävää itsenäistymisprosessissa on Teidän laitoksessa?

Kiitos vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin Jenni Rantilä

LUPA-ANOMUS NUOREN HAASTATTELUA VARTEN

Hei!

Olen sosionomi opiskelija Hämeen Ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä nuoren itsenäistymisprosessista nuorisokodissa. Haluaisin selvittää kuinka nuori on kokenut itsenäistymisprosessin vaiheet ja mitä nuori haluaisi itsenäistymisprosessin sisältävän. Tarkoituksena on myös saada tutkimuksessani nuoren ääni kuuluviin itsenäiseen elämään liittyvistä asioista.

Haluaisin haastatella Sinua tutkimukseni vaiheissa. Allekirjoittamalla tämän lupa-anomuksen annat luvan haastatella Sinua sekä luvan siihen, että saan käyttää haastattelun pohjalta saatua aineistoa opinnäytetyössäni. Haastattelusta saamani aineisto käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti (nimeäsi ja sukupuoltasi ei paljasteta tutkimuksessa) eikä Sinua voi siitä tunnistaa. Haastattelulla kerätty aineisto käytetään vain ja ainoastaan opinnäytetyöhöni. Sinulla on myös oikeus kieltäytyä haastattelusta.

Aika ja Paikka:

Allekirjoitus ja nimenselvennös

Huoltajan lupa haastatella nuorta ja käyttää haastattelun aineistoa luottamuksellisesti opinnäytetyössä:

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennös

Ystävällisin terveisin
Jenni Rantila

